

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.1291536

Geliş Tarihi (Received): 02.05.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 17.11.2023

Online Yayın Tarihi (Published): 30.11.2023

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLANAN FİZİKSEL AKTİVİTE DESTEKLİ PSİKO EĞİTİM PROGRAMIYLA (FİZPEP) İLGİLİ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*

Seyit Karaburçak^{1†}, Nevin Gündüz², Raşit Karaca³

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Yusuf Demir Bilim ve Sanat Merkezi, KIRŞEHİR

²Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ANKARA

³Milli Eğitim Bakanlığı, Beşir Atalay İmam Hatip Lisesi, KIRIKKALE

Öz: Araştırmadaki amaç özel yetenekliler için hazırlanan fiziksel aktivite destekli psiko eğitim programına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesidir. Program doktora çalışması kapsamında haftada 1 oturum, 2 etkinlik toplam beş hafta sürmüştür. Programın değişkenleri öz yeterlik, motivasyon, sosyal duygusal iyi oluş ve fiziksel aktivite düzeyidir. Araştırmada 6. Sınıftaki 28 özel yetenekli öğrencinin görüşlerini toplamak amacıyla 3 bölümden oluşan, 11 soru içeren yapılandırılmış açık uçlu soru formu hazırlanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriler, önce kavramsallaştırılmış daha sonra mantıklı bir biçimde düzenlenmiş ve 5 tema, 9 kategori belirlenmiştir. Programın öğrenciler üzerine etkisi ile ilgili temanın sonuçlarına göre; özel yetenekli öğrenciler eğitimin çok etkili ve verimli geçtiğini, insanın kendine güven ve inancını artırdığını, nasıl motive olduklarını öğrenip öncesine göre daha iyi motive olduklarını, hem eğlenip hem de öğrendiklerini belirtmişlerdir. FA'nın öğrenci üzerine etkileri temasında da dikkat, hız ve reaksiyon aktivitelerinin etkili ve verimli geçtiğini, neşeli bardakları çok eğlenceli bulduklarını, dikkatlerini artırdığını belirtmişlerdir. Aerobik ve fitness aktiviteleriyle ilgili ise step aerobik aktivitelerini öğrendiklerini ve böylece ısınma amaçlı kullanabileceklerini ve sağlıklı olacaklarını belirtmişlerdir. FA'nın öz yeterlikleri üzerine etkileri temasında öğrenciler kimseden çekinmediklerini kendilerine güvendiklerini, işleri başardıklarını belirtmiş, FA'nın Motivasyonları üzerine etkileri ile ilgili temada çok faydalandıklarını mutlu ve motive olduklarını belirtmişlerdir. FA'nın sosyal duygusal iyi oluşları üzerine etkileri ile ilgili görüşlerinde ise öğrenciler kendilerine güvendiklerini ve dersi verimli geçirdiklerini, kendilerini iyi hissettiklerini belirtmişlerdir. Sonuç olarak programın genelinin özel yetenekli öğrenciler tarafından olumlu değerlendirildiği bu kapsamda da yaygınlaştırılması için bu öğrencilerin eğitim aldığı BİLSEM'lerde, destek eğitim odalarında ve diğer eğitim kurumlarında uygulanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenek, fiziksel aktivite, öz yeterlik, motivasyon, sosyal duygusal iyi oluş, psiko eğitim.

EXAMINATION OF STUDENT OPINIONS ABOUT THE PHYSICAL ACTIVITY SUPPORTED PSYCHO EDUCATION PROGRAM FOR GIFTED STUDENTS (FİZPEP)

Abstract: The aim of the research is to examine the students' views on the use of psychoeducation for the physical characteristics of the behaviors for the gifted. Within the scope of the program doctorate study, 1 session and 2 activities per week lasted for a total of five weeks. The variables of the program are self-efficacy, motivation, social emotional well-being and physical activity level. In the research, an open-ended question formula containing 11 questions was prepared for 3 purposes in order to focus on 28 gifted students in the 6th grade. Content analysis method was used in the analysis of the data. The collected foundations were first targeted and then their dimensions were determined as 5 themes and 9 categories. According to the documents of the theme about the effect of the program on its students; They state that the education of gifted students is very effective and efficient, that it increases one's self-confidence and belief, that they are better motivated than before they learn how to be motivated, that they both have fun and learn. In the face of the effects of PA on students, they stated that they found cheerful glasses very entertaining and increased their attention due to the attention, speed and effective and efficient effects of PA. Regarding aerobic and fitness activities, they stated that they learned step aerobic activities, so they could use them for warming up and they would be healthy. They have made an objection. In their opinions about the effects of PA on their social and emotional well-being, they stated that children are self-confident and productive, and people feel good. As a result, in order to disseminate these features, in which the overall program is positively evaluated by gifted students, it can be recommended that these students be used in BILSEMs, support education components and other education processes.

Key Words: Special ability, physical aktivite, self-efficacy, motivation, social emotional well-being, psycho education.

* Bu çalışma 02-04 Kasım 2022 tarihleri arasında Ankara'da' da düzenlenen 32. Ulusal Ulusal Özel Eğitim Kongre'sinde sözel sunum olarak sunulmuştur.

† Sorumlu Yazar: Seyit Karaburçak, Psikolojik Danışman, E-mail: pdrkaraburcak@gmail.com

GİRİŞ

Doğumdan itibaren her bireyin temel gelişim dönemlerinde kazanması gereken çeşitli bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psikomotor beceriler bulunmaktadır. Bu becerileri kazanmada, kazandırmada ve sonraki süreçlerde geliştirmede bireysel çabanın yanı sıra bireyin dışındaki diğer faktörler de oldukça etkili olabilmektedir. Bireyin isteği, ilgi duyması, hoşlanması, zaman ayırması gibi bazı temel etkenlerin yanında çevresinin vereceği destek, sunulacak fırsatlar vb. gibi etkenler de beceri kazanım sürecinin olmazsa olmazları arasındadır.

Özel yetenekliler; akranlarına nazaran öğrenmede daha hızlı, yaratıcılık, liderlik, sanat alanındaki kapasiteleri daha yüksek, soyut fikirleri anlayabilen, özel akademik alanda yeteneğe sahip, yüksek düzeyde performans gösteren ve özellikle ilgi duyduğu alanlarda çaba harcamayı seven kişiler olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2019). Özel yeteneklilerin hem zihinsel de hem fiziksel olarak yüksek düzeyde enerjiye sahip olmaları zaman zaman sorunlarla karşılaşmalarına neden olmaktadır. Bu fazla enerji zaman zaman aşırı konuşma ve fiziksel huzursuzluk şeklinde gözlenebilir (Dabrowski,1972). Özel yeteneklilerin aşırı duyarlılık ya da yoğunluk gösterdiği beş temel alan mevcuttur. Bunlar duyuşsal, bilişsel, psiko motor, duygusal ve hayali alanlardır. Özel yeteneklilerde akranlarına kıyasla yüksek fiziksel ve zihinsel enerji bulunmaktadır (Çitil, 2020). Bilim ve sanat merkezleri (BİLSEM); okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lisede eğitim öğretim gören özel yeteneklilerin bu kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde okul dışında destek eğitimi alarak; yeteneklerinin bilincinde olmalarını ve mevcut potansiyellerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış kurumlardır (MEB, 2022). BİLSEM’de uygulanan programlar sonrasında öğrencilerin proje, özgün ürün ve üretimlerin gerçekleşmesi hedeflenmektedir. Öğrencilere yetenek alanlarına uygun disiplinler arası, proje tabanlı, zenginleştirilmiş, farklılaştırılmış eğitim programları uygulanır ve bu doğrultuda çeşitli eğitim etkinlikleri düzenlenir. BİLSEM’in amaçları arasında bilimsel düşünce ve davranışlarla estetik değerleri birleştirme, üretme, problem çözme, kendini gerçekleştirme, yetenekleri ve yaratıcılıklarını erken yaşta fark etme becerileri kazandırma yer almaktadır. Ayrıca; yaratıcı düşünce, icat, inovasyon, keşif, sosyal ilişkilerde başarı, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmaları, disiplinler arası düşünme, sorunları çözme, özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmaları, sosyal ve evrensel ihtiyaçları esas alan projeler gerçekleştirmeleri de amaçlanır (MEB, 2022).

Psiko eğitim, bireylerin değerleri, olayların yorumlanması ve yaşam ortamlarına yönelik (örn. ev, okul ve iş yeri) davranış kalıplarını değiştirmeye yönelik bir yaklaşımdır. Çoğunlukla, psiko eğitim seansları değiştirilmesi hedeflenen davranışları kazandırmayı amaçlar. Kişinin değişim ihtiyacını tanımak ve ardından o kişinin daha iyi davranış seçenekleri sergilemesine yardımcı olacak seçenekler üzerinde çalışılır. Özünde ve genellikle bir “öğretmen” ve bir “öğrencinin” kendini ve diğerlerini daha doğru bir şekilde anlamasına yardımcı olmak önceliklidir. Bu süreçte mevcut davranış biçiminin yararsızlığı ve değişimi konusunda çalışılır (Makama vd., 2019). Psiko eğitim programları grubun birey sayısına göre: bireysel, ailece, grupta ve topluluk halinde. Psiko eğitimin konusuna göre ise: uyum odaklı, hastalık odaklı, tedavi odaklı, rehabilitasyon odaklı çeşitleri mevcuttur (Farris vd., 2011). Psiko eğitim sayısı ve sıklığı değişken olmakla birlikte, ortalama 6 ile 12 seans arasındadır. Çalışma bitiminde aylık aralıklarla takip de yapılabilir. Psiko eğitim modelleri incelendiğinde (Farris ve ark., 2011):

- Bilgi verme modeli: Odak noktası, katılımcılara sorunlar/problemler le ilgili bilgi vermek ve bunların yönetimi hakkında bilgi sağlamaktır.
- Beceri eğitim modeli: Kişilerin sorun durumunu daha etkin bir şekilde yönetebilmeleri için belirli becerilerin geliştirilmesine odaklanır.

- Destekleyici model: Üyelerin duygularını paylaşmaya dâhil etmek için destek gruplarından yardım almayı içerir.
- Kapsamlı model: Önceki üç modelin bir kombinasyonunu kullanır.

Fiziksel aktivite ve spor günümüzde her insanın yaşamına kısmen ya da tamamen giren bir olgudur. Fiziksel aktivite ve sporun, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerdeki kazanımlarına bakıldığında fiziksel katkıların yanında, sosyal duygusal ve psikolojik katkıları da bilinmektedir. Günlük yaşamda, iskelet kaslarının kullanımıyla yapılan ve enerji harcamasını gerektiren her hareket fiziksel aktivite olarak tanımlanmaktadır (Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi, 2014). Fiziksel aktiviteler yoğunluklarına göre üçe ayrılır. Bunlar düşük, orta ve yüksek düzey fiziksel aktivitedir (Can ve ark., 2014). Düzenli yapılan fiziksel aktiviteyle, bireylerin olumsuz alışkanlıklardan korunması, sağlıklı büyümesi ve gelişmesi, sosyalleşmesi ve ilerleyen yaşlarda karşılaşılabileceği çeşitli hastalıkların engellenmesi sağlanabilir. Bununla birlikte; yaşlılık evresinde daha aktif bir dönem geçirmelerinin sağlanmasında, hastalıkların tedavisi ve tedavinin desteklenmesinde, tüm hayatları boyunca yaşam kalitesinin yükseltilmesinde önemli yararlar sağlayabilmektedir (Canadian Society for Exercise Physiology, 2017). Çocuk ve ergenlerin bilişsel performanslarının artırılması, benlik saygılarının artması, okul başarılarının yükselmesine yarar sağlamaktadır. Ayrıca; sosyal çevresinde kabul görme oranını arttırdığı ve sosyal uyum sağlamasını desteklediği bilinmektedir (WHO, 2019).

Özel eğitim gerektiren çocuklarda yapılacak olan aktivitelerde; sosyal yeterlilik, olumlu benlik kavramı, fiziksel ve motor uygunluk, motor becerilerde gelişim, serbest zaman becerileri geliştirme, zorluklarla baş etme, oyun becerileri kazanma ve yaratıcılığı geliştirmek amaçlanmaktadır (Morris ve Schulz, 1989). Özel yetenekli öğrencilerin fiziksel aktiviteler konusunda desteklenmesi aşamasında daha çok kinestetik yolla öğrenenler, eğitim ve/veya dokümantasyon vasıtasıyla bunu yapma potansiyeline sahip üst düzey yetenek gösterebilmektedirler. Özel yetenekli öğrenciler fiziksel aktivite boyutuyla incelendiğinde aşağıdaki alanların birinde ya da birden fazlasında “mükemmel” özellik sergiler (Lutostanski, 2018). Özel yetenekli öğrencileri fiziksel faaliyetlerde destekleyebilmek için; düzenli beden eğitimi faaliyetleri, aerobik programlar, akıllı tahta veya benzeri etkileşimli teknolojik donanımlarla yapılan destekler, interaktif spor ve oyunlar, aktif katılımlı doğa gezileri, başkalarına fiziksel becerileri öğretme fırsatları tanıma, uygulayıcıların programlarında (öğretmen sunumları ve öğrenci sunumları) multimedya kaynaklarını eklemesi (bilgisayar, video, yazılım programları, sunumlar, görseller gibi) gibi çalışmalara yer verilebilir.

Yapılan bazı çalışmalar incelendiğinde; bir ilkokuldaki özel yetenekliler programındaki öğrencilerde aerobik aktivite, stres ve hafıza becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Müfredata eklenen 12 hafta süren ve her hafta 20 şer dakikadan oluşan aerobik aktivite sonrasında, hafıza da saklanan öğelerin 24 saate kadar daha fazla uzadığı ve stresi azaltmada etkili olduğu görülmüştür (Ford, 2011). Zihinsel engelli 66 öğrencinin ailelerine yönelik olarak yapılan sekiz haftalık psiko eğitim programının, öz şefkat ve öznel iyi oluşlarına pozitif yönde anlamlı etkisi bulunmuştur (Duran ve Barlas, 2016). 17 gönüllü BİLSEM velisiyle yapılan diğer çalışmada BİLSEM programları içerisine beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin eklenmesi ihtiyacının olduğu tespit edilmiştir (Çetin ve ark., 2020). Özel yetenekli üniversite öğrencileriyle yapılan çalışma sonucuna göre düzenli egzersiz yapan erkeklerin fiziksel benlik algıları kadınlardan anlamlı düzeyde farklı bulunmuştur (Karaburçak, 2021). Özel yetenekli öğrencilerin yüksek zihinsel enerjilerinin fiziksel aktivite temelli bazı etkinliklerle kanalize edilmesini sağlamak ve bilişsel bazı becerilerinin kazanımı için rehberlik etkinlikleriyle kombine edilmiş oturumlar tasarlanmıştır. Doktora tezi kapsamında hazırlanmış Fiziksel

Aktivite Destekli Psiko eğitim Programı haftada 1 oturum ve iki etkinlik toplamda beş hafta sürmüştür. Programının değişkenleri öz yeterlik, motivasyon, sosyal duygusal iyi oluş ve fiziksel aktivite düzeyidir. Bu çalışmada ise FİZPEP'le ilgili öğrenci görüşlerine başvurulmuştur. Sonuç olarak psiko eğitim programlarının etkisi üzerinden değerlendirildiğinde özel yetenekliler için hazırlanan FİZPEP'in öğrenciler üzerindeki etkisinin bilinmesi bu tip programların verimliliğini ortaya koyabilmek ve özel yetenekli popülasyonun bakış açısının değerlendirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada özel yetenekliler için hazırlanan fiziksel aktivite destekli psiko eğitim programına yönelik öğrencilerin görüşlerinin incelenmesi için nitel araştırma çalışması yapılmıştır. Nitel araştırma sayesinde daha esnek bir araştırma ortamından dolayı daha özgün bir çalışma olacağı düşünülmektedir. Genel anlamda bakıldığında nitel araştırma, insan davranışlarını, deneyimlerini ve algılarını derinlemesine incelemeyi amaçlayan insan odaklı bir yaklaşımdır. Nitel araştırmalar toplumda var olan sorunları araştırır ve insanların bu sorunları nasıl anlamlandırdığını, neyi niçin yaptığını ve düşündüğünü ortaya koyar (Given, 2021).

Bu çalışmada olgu bilim deseninde hazırlanmıştır. Olgu bilim deseni, farkında olunan ancak derinlemesine bilgiye sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Bu çalışmalarda veriler araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çalışmada, özel yetenekli öğrencilerin fiziksel aktivite destekli psiko eğitim programına yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırmada maksimum çeşitlilik örneklem tercih edilmiştir. Çalışmada, küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekte çalışılan problemle karşılaşan bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmak amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çalışma için Ankara Üniversitesi Etik Kurulundan 11/10/2021 tarihli 15/172 sayılı kararla etik izin alınmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada, psiko eğitim programına katılan 6. Sınıfta eğitim alan özel yetenekli öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu; il merkezinde yer alan bilim ve sanat merkezinde eğitim alan özel yetenekli tanısı almış 28 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik özelliklerinin (yaş, sınıf, cinsiyet) dağılımına ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1'e göre; deney grubundaki öğrencilerin demografik bilgileri yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan 28 öğrenciden (16 kadın 12 erkek) büyük bölümünü (%89,2) genel zihinsel yetenek alanı öğrencilerinin oluşturduğu, anne (%67,9) ve babalarının (%85,7) çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu, annelerin ev hanımı (%39,3) babaların da çoğunlukla memur (%42,8) ve aylık aile geliri ortalamalarının 15000tl (%42,9) ve üzeri olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler

Çalışma Grubu		Frekans	Yüzde	Yığılan Yüzde
Cinsiyet	Kadın	16	57,1	57,1
	Erkek	12	42,9	100,0
	Toplam	28	100,0	
Yetenek Alanı	Genel Zihinsel	25	89,2	89,2
	Görsel Sanatlar/Müzik	3	10,8	100,0
	Toplam	28	100,0	
Anne Mezuniyet	Lise	7	25,0	25,0
	Üniversite	19	67,9	92,9
	Yl.-Dok.	2	7,1	100,0
	Toplam	28	100,0	
Baba Mezuniyet	Lise	2	7,1	7,1
	Üniversite	24	85,7	92,9
	Yl.-Dok.	2	7,1	100,0
	Toplam	28	100,0	
Anne Meslek	Öğretmen	7	25,0	25,0
	Ev hanımı	11	39,3	64,3
	Memur	10	35,7	100,0
	Toplam	28	100,0	
Baba Meslek	Öğretmen	10	35,7	35,7
	Memur	12	42,8	78,5
	Esnaf	6	21,5	100,0
	Toplam	28	100,0	
Aylık Gelir	0-9999TL arası	6	21,4	21,4
	10000TL-14999TL arası	10	35,7	57,1
	15000TL ve üzeri	12	42,9	100,0
	Toplam	28	100,0	

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, nitel veri toplama araçları arasında yer alan yapılandırılmış açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Biçimsel özelliklerine göre sorular; açık ve kapalı uçlu sorulardır. Açık uçlu sorular; belirlenen konuda detaylı bilgi almak için sorulan sorulardır. Ne, niçin, neden, nasıl, nerede, hangi vb. sözcükleri içeren sorular bu türdendir. Cevaplayıcıya özgürce yanıtlayabilmesi olanağı tanınmaktadır. Cevaplayıcı, sorulara serbestçe cevap verebilir (MEB, 2012). Araştırmada verileri toplamak amacıyla 3 bölümden oluşan toplam 11 soru içeren yapılandırılmış açık uçlu soru formu, bu konuda yapılmış araştırmalar, tezler taranarak soru havuzu oluşturulmuş ve buradan seçilen sorulara uzman görüşü alınmış, gerekli son düzenlemeler yapıldıktan sonra son haline getirilmiştir. Uzman görüşünün ardından sorularda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda formun ilk bölümde psiko eğitim programının birinci bölümünü oluşturan rehberlik etkinliklerinin üç değişkeniyle ilgili sorulara yer verilmiştir. Örnek soru: Özyeterlikle ilgili yapılan etkinliklerle ilgili görüşleriniz nelerdir? İkinci bölümde psiko eğitim programının ikinci bölümünü oluşturan fiziksel aktivite içeren dört farklı aktiviteleri içeren istasyonla ilgili sorulara yer verilmiştir. Örnek soru: Birinci İstasyonla(dikkat hız ve reaksiyon) ilgili yapılan etkinliklerle ilgili görüşleriniz nelerdir? Üçüncü bölümde ise

psiko eğitim programının değişkenlerinin öğrenciler üzerindeki etkilerine yönelik sorulara yer verilmiştir. Örnek soru: Fiziksel aktivite yapmanın sosyal iyi oluşuma etkisi. Toplam 11 sorudan oluşan öğrenci görüşlerinin alındığı açık uçlu soruların anlaşılır olup olmadığının tespiti için araştırma dışında olan 5 öğrenci ile pilotlama yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin alındığı açık uçlu sorulara verilen cevaplar 2 uzmanca incelenmiş ve soruların amaca yönelik olduğu fikrine kanaat verilmiştir. Öğrencilerin yaşı, cinsiyeti ve sınıfı açık uçlu soru formunun kişisel bilgiler bölümünde sorulmuştur.

Verilerin Toplanması

Öğrencilerle yapılan psiko eğitim çalışmasının geneli için için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan (MEB) gerekli izinler alınmış ve Etik Kurul raporu alınarak çalışmalara başlanmıştır. Araştırmaya süreciyle ilgili “ Veli Bilgilendirme ve Onam Formu” hazırlanarak imzalatılmıştır. Veriler kurum kütüphanesinde yüz yüze uygulamayla gerçekleştirilmiştir. Formların doldurulması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve uygulanan psiko eğitim programı öğrencilerle 5 hafta ve 10 oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Her oturumda iki etkinlik yapılmış ve her etkinlik 60 dakika planlanmıştır. Etkinliklerin, ilk 30 dakikalık kısmında rehberlik etkinlikleri ikinci 30 dakikalık kısmında ise fiziksel aktivite etkinlikleri yapılmıştır. Uygulamaların tamamı araştırmacı ve alan uzmanı başka bir rehber öğretmen desteğinde gerçekleştirilmiş , çalışmanın fiziksel aktivite bölümündeki etkinlikler ise 15 yıllık alan deneyimine sahip beden eğitimi öğretmeni liderliğinde ve araştırmacı desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmada araştırmacı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında lisans eğitimini tamamlamış ve 22 yıldır fiilen rehber öğretmen/psikolojik danışmanlık yapmakta olup öğrencilerle formun doldurulmasını kendisi yapmıştır. Verilerin analizinde görüşü alınan uzman ise doktora eğitimini eğitim programlarında tamamlamış ve 8 yıldır özel yeteneklilerle çalışan ayrıca uzmanlığı da nitel araştırmalar olan bir eğitmen özelliklerine sahiptir.. Bu sebeple veri analizinin geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için uzman olarak yer almıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda bulguların ve yorumların doğruluğu oldukça önemlidir. Birçok nitel araştırmada bulguların inanılabilirliği veya doğruluğu belirlerken katılımcı teyidi, veri çeşitlendirmesi, uzman incelemesi gibi stratejileri kullanır (Creswell ve Miller, 2000; Lincoln ve Guba, 1985). Bu araştırmada nitel verilerin geçerlik ve doğruluğunu ortaya koymak için katılımcıların soru formuna vermiş oldukları yanıtları Word ortamında doküman haline getirilmiştir. Ayrıca dokümanlar araştırmacının dışında bir uzman tarafından incelemiş ayrıca katılımcılardan elde edilen veriler bulgular kısmında doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir. Ek olarak araştırmacı çalışma grubunun rehber öğretmeni olduğu ve uzun süredir öğrencilerle birlikte olduğu için araştırmanın inanılabilirliğine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Araştırmanın Tutarlık ve İç Güvenirliği için araştırmanın gerçekleştiği kurum ve öğrenciler yöntem bölümünde detaylı bir şekilde tanımlanmıştır. Araştırmada iç güvenirlilik için elde edilen ifadeler eş zamanlı olacak şekilde araştırmacı ve uzman ile ayrı ayrı okunarak kodlanmasının ardından temalar oluşturulmuştur. Nitel verilerin güvenirlilik analizi, Miles ve Huberman (1994) formülü ile hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamada güvenirlilik Miles ve Huberman formülüne göre % çıkmıştır. Yapılan hesaplamada uzmanlar arası görüş birliği 90, görüş ayrılığı ise 20 olup güvenirlilik, formüle göre % 81,8 çıkmıştır.

$$P(\text{güvenirlilik yüzdesi}) = \frac{Na (\text{Görüş birliği})}{Na (\text{Görüş birliği}) + Nd (\text{Görüş ayrılığı})} \times 100$$

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Olgu bilim araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Toplanan verilerin kavramsallaştırılmasının ardından ortaya çıkan kavramlara göre düzenlenmiş ve açıklayıcı temalar oluşturulmuştur. Bu doğrultuda verilerin analizinde; verilerin kodlanması, temaların belirlenmesi, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Elde edilen kodlar ortak temalar altında toplanmış ve temaların belirlenmesinde sorular esas alınmıştır. Yapılan analizler sonunda katılımcıların genel amaca yönelik görüşleri temalar altında toplanmıştır. Belirlenen temalar bulgularda sunulmuştur. Analizler sonucunda; 5 tema ve 9 kategori belirlenmiştir.

BULGULAR

Bu araştırmada, özel yetenekliler için hazırlanan fiziksel aktivite destekli psiko eğitim programına yönelik öğrenci görüşleri incelenmiştir. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler ve yapılan içerik analizinde öğrenci görüşleri temalar altında sunulmaktadır.

Tablo 2. Öğrenci Görüşlerinin Tema ve Kategorilere Göre Dağılımı

Temalar	Kategoriler
	Öz Yeterlikleri Üzerine Etkileri
1-Psiko Eğitim Uygulamasının Öğrenciler Üzerine Etkileri	Motivasyonlarına Etkileri
	Sosyal-Duygusal İyi Oluşuna Etkileri
2-Öğrencilerin FA uygulamalarıyla ilgili görüşleri	Hedef ve El-Göz Koordinasyonlarıyla İlgili Görüşleri
	Denge ve Koordinasyon Etkinlikleriyle İlgili Görüşleri
	Step-Aerobik Etkinlikleri ile ilgili Görüşleri
	Dikkat, Hız ve Reaksiyon Etkinlikleriyle İlgili Görüşleri
3-FA'nın Öğrencilerin Öz Yeterlikleri Üzerine Etkileri	
4-FA'nın Öğrencilerin Motivasyonları Üzerine Etkileri	
5- FA'nın Öğrencilerin Sosyal Duygusal İyi Olmaları Üzerine Etkileri	Sosyal İyi Olmaları Üzerine Görüşleri Duygusal İyi Olmaları Üzerine Görüşleri

*FA: Fiziksel aktivite

Tablo 2'ye göre; çalışma sonuçlarına göre öğrenciler için 5 tema ve 9 kategori belirlenmiştir.

Tablo 3. Psiko eğitim etkinliklerinin öğrenciler üzerine etkileri ile ilgili öğrenci görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f	%
1- Psiko Eğitim Uygulamasının Öğrenciler Üzerine Etkileri	Öz Yeterliklerine Etkileri	Çok etkiliydi	8	29%
		Hem eğlendik hem öğrendik	5	18%
		Çok güzel	4	14%
		İnsanın inancını artırıyor	3	10%
		Yanıt yok	3	10%
		Faydalıydı /Verimliydi	2	7%
		Kişisel becerimi geliştirdi	1	4%
		Kendime güveniyorum	1	4%
		İnsanı motive ediyor	1	4%
	Motivasyona Etkileri	Çok etkiliydi	8	29%
		Çok etkili oldu/Faydalıydı/İyi	7	25%
		Yanıt yok	7	25%
		Çok güzeldi	6	21%
		Kendimi daha iyi motive ediyorum	2	7%
		Nasıl motive olduğumuzu öğrendim	2	7%
		Eğlendim	2	7%
		Eskiye göre daha sosyalim	1	4%
		İçerden ya da dışardan yapılan eleştiriler kişiyi etkiler	1	4%
	Sosyal Duygusal İyi oluşlarına Etkileri	Hem eğlendik hem de öğrendik/Güzeldi /Zevkliydi/İyi	13	44%
		Yanıt yok	6	21%
		Artık olumlu bakıyorum/Daha pozitif bir insan olacağım	2	7%
		Olumlu olumsuz durumları öğrendim	1	4%
		Bireyin sosyalleşmesi ile ilgili olduğu için önemliydi	1	4%
		Faydalı ve yaratıcı etkinliklerdi	1	4%
		Arkadaşlarımızı tanıdık	1	4%
		Arkadaşlarımızla daha iyi nasıl anlaşabileceğimizi öğrendim	1	4%
		Duygularımızı nasıl kontrol edebileceğimizi öğrendim	1	4%
		Son zamanlarda daha iyi oldu	1	4%

Tablo 3'e göre bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin fiziksel aktivite destekli psiko eğitim uygulamalarının öz yeterlik, motivasyon ve sosyal duygusal iyi oluşları üzerine etkileri ile ilgili ağırlıklı ortak görüşleri; eğlendiklerini, faydalı, etkili ve verimli geçtiğini belirtmişlerdir.

Fiziksel aktivite destekli psiko eğitim uygulamalarının öğrencilerin öz yeterlik üzerine etkileriyle ilgili görüşlerinde ise kendisine inançlarını ve güvenlerini arttırdığını, kişisel becerilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin öz yeterlik ile ilgili görüşlerine yönelik alıntılar aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 3).

“...kişisel becerimi geliştirdi” (Ö3)

“...insanın kendine inancını artırıyor” (Ö14)

“...verimliydi” (Ö11)

Fiziksel aktivite destekli psiko eğitim uygulamalarının öğrencilerin motivasyon üzerine etkileriyle ilgili görüşlerinde ise kendilerini daha iyi motive ettiklerini ve nasıl motive olacaklarını öğrendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin motivasyonla ilgili görüşlerine yönelik alıntılar aşağıda sunulmaktadır. (Bkz. Tablo 3).

“.... kendimi daha iyi motive ediyorum” (Ö6, Ö17)

“....nasıl motive olduğumu öğrendim” (Ö10)

Fiziksel aktivite destekli psiko eğitim uygulamalarının öğrencilerin sosyal duygusal iyi oluşları üzerine etkileriyle ilgili görüşlerinde ise eskiye göre daha sosyal olduklarını, arkadaşlarını tanıdıklarını duygularını nasıl kontrol edeceklerini ve pozitif olacaklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin sosyal duygusal iyi oluşları ilgili görüşlerine yönelik alıntılar aşağıda sunulmaktadır. (Bkz. Tablo 3).

“...güzeldi arkadaşlarımızı tanıdık” (Ö18)

“... duygularımızı nasıl kontrol edebileceğimi öğrendim”(Ö17)

“..... arkadaşlarımızla daha iyi nasıl anlaşabileceğimizi öğrendim”(Ö17)

“... . daha pozitif bir insan olacağım”(Ö19)

Tablo 4. Özel yetenekli öğrencilerin FA uygulamalarının etkileriyle ilgili görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f	%
2- Öğrencilerin FA Uygulamalarıyla İlgili görüşleri	Dikkat, Hız ve Reaksiyon Etkinlikleriyle İlgili Görüşleri	Güzeldi/ Etkiliydi/İyiydi	14	50%
		Özellikle neşeli bardaklar çok eğlenceliydi	9	32%
		En çok akıllı bardakları sevdim/Bayıldım	3	10%
		Dikkati arttırdığı için bireye katkı sağlar	1	4%
	Hedef ve El-Göz Koordinasyonlarıyla İlgili Görüşleri	Yanıt yok	1	4%
		Eğlenceliydi	7	25%
		Dart oynamayı çok sevdim	6	21%
		Yanıt yok	6	21%
		Dikkat gerektirdiği için faydalıydı	2	7%
		Zor olsa da güzeldi	1	4%
		Dart atmada iyiydim	1	4%
		Özel duruşuyla dart attım	1	4%
		Dart in nasıl oynandığını daha iyi anlamış oldum	1	4%
		Birey ne kadar odaklanırsa kaslarını iyi kullanır	1	4%
	Step-Aerobik Ekinlikleri ile ilgili Görüşleri	Yanıt yok	13	46%
		Step etkinliği adım hareketleri yaptık güzeldi	4	14%
		İlk başta anlamadım ama sonra eğlenceli geldi	4	14%
		Biraz sıkıcıydı	4	14%
		Egzersiz bireye sağlık açısından katkı sağlar	1	4%
Nasıl step yapacağımı öğrendim		1	4%	
Denge ve Koordinasyon Etkinlikleriyle İlgili Görüşleri	Isınma soğuma hareketleri işime yarayacak	1	4%	
	Güzeldi	11	39%	
	Yanıt yok	9	32%	
	Eğlenceliydi	4	14%	
	Gayet insanı rahatlatan faydalı etkinliklerdi	1	4%	
	Daha dengeli olacağım	1	4%	
	Denge için koordinasyon gerekir bu etkinlikle koordinasyonumuzun nasıl bozulmadığını öğrendim	1	4%	
	Jenga vardı	1	4%	

Tablo 4’e göre, bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin dikkat hız ve reaksiyona yönelik fiziksel aktivite uygulaması ile ilgili görüşlerinde; neşeli bardakları çok eğlenceli bulduklarını, sevindiklerini, dikkati arttırdığı için bireye katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Özel yetenekli öğrencilerin dikkat hız ve reaksiyona yönelik fiziksel aktivite uygulaması ile ilgili görüşlerine yönelik alıntılar aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 4).

- “.... özellikle neşeli bardaklar çok eğlenceliydi” (Ö3)
“.... dikkati arttırdığı için bireye katkı sağlar” (Ö14)
“.....güzeldi en çok akıllı bardakları sevdim” (Ö11)

Araştırmada özel yetenekli öğrencilerin hedef ve el göz koordinasyonuna yönelik yapılan fiziksel aktivite uygulaması ile ilgili görüşlerinde; dart ın dikkat gerektirdiği için faydalı olduğunu, özel duruşuyla dart attıklarını, odaklanarak kaslarını iyi kullandıklarını ve zor da olsa güzel olduğunu belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin hedef ve el göz koordinasyonuna yönelik fiziksel aktivite uygulaması ile ilgili görüşlerine yönelik alıntılar aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 4).

- “.... özel duruşu ile dart attım” (Ö10)
“.... birey ne kadar odaklanırsa kaslarını iyi kullanır” (Ö14)
“.... dart’ ın nasıl oynandığını daha iyi anlamış oldum” (Ö11)
“.....dikkat gerektirdiği için faydalıydı” (Ö17)

Araştırmada özel yetenekli öğrencilerin denge ve koordinasyon yönelik yapılan fiziksel aktivite uygulaması ile ilgili görüşlerinde; insanı rahatlatan etkinlikler olduğunu, eğlenceli olduğunu ve bu etkinlikleri yaparak daha dengeli olacaklarını belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin denge ve koordinasyona yönelik fiziksel aktivite uygulaması ile ilgili görüşlerine yönelik alıntılar aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 4).

- “..... daha dengeli olacağım” (Ö19)
“..... denge için koordinasyon gerekir, bu etkinlikle koordinasyonumuzun nasıl bozulmadığını öğrendim” (Ö17)
“.... gayet insanı rahatlatan faydalı etkinlikler” (Ö3)

Araştırmada özel yetenekli öğrencilerin step-aerobik etkinlikleriyle ilgili görüşlerinde; ilk başta anlamadıklarını ama sonra eğlenceli bulduklarını, nasıl step yapılacağını öğrendiklerini, stepteki ısınma ve soğuma hareketlerinin işine yarayacağını, sağlık açısından katkı sağlayacağını ve bir kısım öğrenci de biraz sıkıcı bulduklarını belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin step-aerobik etkinliklerine ile ilgili görüşlerine yönelik alıntılar aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 4).

- “..... ilk başta anlamadım ama sonra sonra eğlenceli geldi ” (Ö3)
“.....nasıl step yapacağımı öğrendim” (Ö17)
“.....step etkinliği adım hareketleri yaptık güzeldi” (Ö11)

Tablo 5. Özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA nın öz yeterlikleri üzerine etkileri ile ilgili görüşleri

Tema	Kod	f	%
3- Öğrencilerin Uyguladıkları FA'nın Öz Yeterlikleri Üzerine Etkileri	Çok fazla etkiledi/Çok iyi geldi	17	61%
	Yanıt yok	7	25%
	Kimseden çekinmiyorum kendime güveniyorum	1	4%
	İşleri başardım	1	4%
	Biraz	1	4%
	Çevreme karşı daha iyi olmaya başladım	1	4%

Tablo 5'e göre, bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın öz yeterlikleri etkileri ile ilgili görüşlerinde; etkinliğin çok fazla etkilediğini, çok iyi geldiğini, işleri başardığını ve kendilerine güvendiklerini belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin

uyguladıkları FA'nın öz yeterliklerine etkileri ile ilgili görüşlerine yönelik alıntıları aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 5).

- “..... kimseden çekinmiyorum, kendime güveniyorum” (Ö19)
 “..... çevreme karşı daha iyi olmaya başladım” (Ö3)
 “..... işleri başardım” (Ö22)
 “.... çok iyi geldi” (Ö6, Ö9, Ö17)

Tablo 6. Özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın motivasyonları üzerine etkileri ile ilgili görüşleri

Tema	Kod	f	%
4- Öğrencilerin Uyguladıkları FA'nın Motivasyonları Üzerine Etkileri	Çok iyiydi	11	39%
	Çok fazla etkisi oldu/Faydalı oldu/Katkısı var	9	32%
	Yanıt yok	4	14%
	Motive olursam o etkinliği yapma isteğim artar	1	4%
	Çok iyi motive olabiliyorum	1	4%
	O işi yapınca mutlu olmamı sağlıyor	1	4%
	Biraz	1	4%

Tablo 6'ya göre, bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın motivasyonları üzerine etkileri ile ilgili görüşlerinde; etkinliğin motivasyonlarını çok etkilediğini, faydalı olduğunu, çok iyi motive olduklarını, aktiviteyi yaparken mutlu olduğunu belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın motivasyonları üzerine etkileri ile ilgili görüşlerine yönelik alıntıları aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 6).

- “.... motive olursam o etkinliği yapma isteğim artar” (Ö14)
 “..... çok fazla etkisi oldu “ (Ö8, Ö10)
 “.... o işi yapınca mutlu olmamı sağlıyor” (Ö22)

Tablo 7. Özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın sosyal duygusal iyi oluşları üzerine etkileri ile ilgili görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f	%
5- Öğrencilerin FA Uygulamalarıyla ilgili görüşleri	Sosyal İyi Oluşları Üzerine Etkileri	Çok fazla etkiledi/İyiydi	16	57%
		Katkısı var/faydalı oldu	3	11%
		Yanıt yok	3	11%
		Kendimi daha başarılı hissettim	1	4%
		FA yapmada başarılı olursam başkaları da benden yardım isteyebilir	1	4%
		Sevdiğim FA yapıyorum	1	4%
		Daha pozitif şekilde bir işi yapıyorum	1	4%
		Daha iyi yapmamı ve güçlü hissetmemi sağlıyor	1	4%
		Biraz	1	4%
	Duygusal İyi Oluşları Üzerine Etkileri	Çok iyiydi	12	43%
		Faydalı oldu/etkiledi	6	21%
		Yanıt yok	4	14%
		Fazla değil/Biraz	2	7%
		Daha verimli olmaya başladım	1	4%
Duygusal iyi oluşa katkısı oldu	1	4%		
FA yapınca mutlu olurum ve duygularımı rahat ifade ederim	1	4%		
Kendimi daha enerjik hissettim ve o işi daha çok yapmak istedim	1	4%		

Tablo 7'ye göre, bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın sosyal iyi oluşları üzerine etkileri ile ilgili görüşlerinde; kendini daha başarılı hissettiğini, daha iyi yapmasını ve güçlü hissetmesini sağladığını, daha pozitif şekilde bir işi yaptığını ve sevdiği

fiziksel aktiviteleri yaptığını belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın sosyal iyi oluşları üzerine etkileri ile ilgili görüşlerine yönelik alıntıları aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 7).

“.....daha pozitif şekilde bir işi yapıyorum” (Ö19)

“.....daha iyi yapmamı ve güçlü hissetmemi sağlıyor” (Ö22)

“....sevdiğim FA yapıyorum” (Ö20)

Bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın duygusal iyi oluşları üzerine etkileri ile ilgili görüşlerinde; daha verimli olmaya başladıklarını, kendilerini daha enerjik hissettiklerini ve o işi yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin uyguladıkları FA'nın duygusal iyi oluşları üzerine etkileri ile ilgili görüşlerine yönelik alıntıları aşağıda sunulmaktadır (Bkz. Tablo 7).

“... daha verimli olmaya başladım” (Ö3)

“...FA yapınca mutlu olurum ve duygularımı rahat ifade ederim” (Ö14)

“...kendimi daha enerjik hissettim ve o işi daha çok yapmak istedim” (Ö22)

“..... faydalı oldu” (Ö4)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde çalışmanın amacı olan özel yetenekliler için FİZPEP'e yönelik öğrenci görüşlerinin sonuçlarına yer verilmiştir.

FİZPEP'in öğrencilerin öz yeterlikleri üzerine etkilerine ait görüşleri incelendiğinde; çok etkiliydi (%29), hem eğlendik hem öğrendik (%18) ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmuştur. Genel olarak %90 olumlu görüş bildirilmiştir. Benzer çalışmalar incelendiğinde; Lindt'e (2021) göre özel yeteneklilere yönelik hazırlanan programların ve kullanılan metodolojinin, özel yeteneklilerin öz yeterliklerini olumlu yönde etkilediği, ailelerin de çocuklarının gelişimlerini anlama konusunda desteklenmesi gerektiği ifade etmektedir. Oğurlu(2016)'ya göre özel yeteneklilerin ebeveynleri için tasarlanmış sekiz haftalık aile eğitim programının, ebeveynlerin öz yeterlilikleriyle özel yeteneklilerle ilgili farkındalıklarının pozitif anlamda farklılaştığı görülmüştür. Bilgi verme temelli hazırlanan FİZPEP öğrenciler tarafından öz yeterliliklerini desteklediği yönünde görüşler alınmıştır. Buna göre öğrencilerin kendi potansiyellerine olan inançlarını bu programın desteklediği, bu çalışma esnasında öğrencilerin etkinliklerin içeriklerinde yer alan çalışmalardan olumlu etkilendiği görülmüştür.

FİZPEP'in öğrencilerin motivasyonlarına etkilerine ait görüşleri incelendiğinde; başlığında Çok etkili oldu/Faydalıydı/İyiydi(%25) ifadeleri ilk ifadeyi oluşturmuştur. Genel olarak %75 olumlu görüş bildirilmiştir. Benzer çalışmalar incelendiğinde; Yıldız(2019)'a göre motivasyon, öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık ve iyi oluş, azim, değişkenleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğu bulunmuştur. Cinsiyete göre ise kızların erkeklere oranla psikolojik dayanıklılık ve içsel motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu, erkeklerin ise kızlara göre öz yeterlik ve iyi oluş puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. FİZPEP uygulamasının çalışma grubundaki öğrencilerin motivasyonlarına olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bir şeyi yapma istekliliği olarak bilinen motivasyonlarına bu uygulamanın olumlu katkı sağladığı ifade etmiştir. Program içeriğinde yer verilen etkinlik içeriğinin öğrencilerin motivasyonlarını artırma ve destekleme konusunda katkısı olduğu düşünülmektedir.

FİZPEP'in öğrencilerin sosyal duygusal iyi oluşlarına etkilerine ait görüşleri incelendiğinde; hem eğlendik hem de öğrendik/güzeldi /zevклиydi/iyiydi (%44) ifadeleri ilk ifadeyi

oluşturmuştur. Genel olarak %80 olumlu görüş bildirilmiştir. Benzer çalışmalar incelendiğinde Sevgili Koçak'a (2020) göre; özel yetenekli bireylere 8 haftalık sosyal duygusal gelişim psiko eğitim programı sonrası programın deney grubundaki öğrencilerin sosyal duygusal gelişimlerini desteklediği bulunmuştur. Karataş ve Tagay(2021)'e göre; sosyal beceri psiko eğitim programının etkisine bakılmış ve buna göre programın özel yeteneklilerin sosyal becerilerini artırmada etkili olduğu belirlenmiştir. Otizmli çocuklarda sosyal beceri ve motor yeterlik arasında anlamlı bir ilişki olduğu, fiziksel aktiviteye katılanların sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte motor yeterlik düzeyi ve fiziksel aktiviteye katılımın sosyal beceri üzerinde olumlu etkileri olduğu bulunmuştur (Derer, 2018). FİZPEP etkinlikleri içerisinde hem sosyal ilişkilerinde iyi olmaları hem de duygusal iyi olma durumlarını olumlu etkileyeceği tasarlanan uygulamaların verimli olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin bu çalışmalar sonrası hem iç dünyalarında hem de sosyal ilişkilerinde iyi olma durumlarının olumlu etkilendiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin dikkat, hız ve reaksiyon etkinlikleriyle ilgili görüşleri incelendiğinde; Güzeldi/ Etkiliydi/ İyiydi 50% Özellikle neşeli bardaklar çok eğlenceliydi 32% ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmaktadır. Genel olarak %96 olumlu görüş bildirilmiştir. Öğrencilerin hedef ve el-göz koordinasyonlarıyla ilgili görüşleri incelendiğinde; Eğlenceliydi 25% Dart oynamayı çok sevdim 21% ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmaktadır. Genel olarak %80 olumlu görüş bildirilmiştir. Öğrencilerin denge ve koordinasyon etkinlikleriyle ilgili görüşleri incelendiğinde; Güzeldi 39% Eğlenceliydi 14% ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmaktadır. Genel olarak %68 olumlu görüş bildirilmiştir. Öğrencilerin step-aerobik etkinlikleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde; Step etkinliği adım hareketleri yaptık güzeldi 14% İlk başta anlamadım ama sonra eğlenceli geldi 14% ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmaktadır. Genel olarak %40 olumlu görüş bildirilmiştir. 8. sınıf öğrencilerinin ve ders öğretmenlerinin görüşlerinin incelendiği bir çalışmada okullarda psiko motor beceri geliştirici etkinliklerin yetersiz olduğunu, bu etkinliklerin verimli kullanılmadığını, materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle müzik dersinin gereken şekliyle işlenemediği bulunmuştur (Soykunt, 2015). Tortop ve Ocak'a (2010) göre; sınıf öğretmenlerinin kendilerini eğitsel oyun uygulamalarına yönelik formasyon düzeyleri açısından yeterli buldukları, erkeklerin kendilerini kadınlara oranla daha yeterli gördükleri bulunmuştur. Spora ilgili olan veya aktif spor yapmış olanların eğitsel oyun uygulamalarına yönelik yaklaşımlarının olumlu olduğu ve kendilerini daha yeterli gördükleri tespit edilmiştir. FİZPEP uygulamasının ikinci bölümü olan fiziksel aktivite etkinliklerindeki istasyonlardan en verimli olduğu bildirilen istasyonlar sırasıyla hız dikkat, hedef ,denge koordinasyon ve step aerobik olmuştur. Öğrencilerin özellikle bilişsel performanslarını daha açık sergileyebilecekleri alan olduğu düşünülen hız ve dikkat istasyonunda öğrenciler kazanma ve öz potansiyellerini sergileme istekliliği nedeniyle bu istasyon onlar için deha verimli geçmiş olabileceği düşünülmektedir. Daha çok motor becerilerin önde olduğu step aerobik istasyonunda ise yönergeyi yerine getirme konusunda çok zorun yaşamayan bu öğrencilerin çok sık benzer davranışları yapma istekliliğinin düşüklüğünden kaynaklı daha az olumlu görüş aldığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin uyguladıkları FA'nın öz yeterlikleri üzerine etkileri incelendiğinde; Çok fazla etkiledi/Çok iyi geldi 61% Kimseden çekinmiyorum kendime güveniyorum 4% ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmaktadır. Genel olarak %75 olumlu görüş bildirilmiştir. Benzer çalışmalar incelendiğinde; Karaca(2008)'e göre; kadınların erkeklere oranla ulaşım amaçlı yürüyüş ve spor aktivitelerine katılım süresinin (saat/gün)daha uzun olduğu görülmüştür. Ayrıca erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek şiddette spor aktivitelerini tercih ettikleri görülmüştür. Eyüboğlu (2012)'na göre; 12-14 yaşındaki spor yapanların aktif olmayanlara göre öz yeterlilik düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin uyguladıkları FA'nın motivasyonları üzerine

etkileri incelendiğinde; Çok iyiydi 39% Çok fazla etkisi oldu/Faydalı oldu/Katkısı var 32% ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmaktadır. Genel olarak %86 olumlu görüş bildirilmiştir. Öğrencilerin uyguladıkları FA'nın sosyal iyi oluşları üzerine etkileri incelendiğinde; Çok fazla etkiledi/İyiydi 57%, Katkısı var/faydalı oldu 11% ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmaktadır. Genel olarak %89 olumlu görüş bildirilmiştir. Öğrencilerin uyguladıkları FA'nın duygusal iyi oluşları üzerine etkileri incelendiğinde; Çok iyiydi %43, Faydalı oldu/etkiledi 21% ifadeleri ilk iki ifadeyi oluşturmaktadır. Genel olarak %86 olumlu görüş bildirilmiştir. Yarar ve arkadaşlarına (2020) göre fiziksel aktivitede yeterince aktif olan öğrencilerin akademik öz yeterliklerinin daha yüksek ve anksiyete düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Sıklıkla fiziksel aktivite yapan bireylerin daha mutlu ve öz yeterlik düzeyi yüksek kişiler olduğu bulunmuştur (Ayyıldız ve Sunay, 2021). Hareket eğitimi ve oyunun çocukların gelişimine katkı sağladığı, iş birliği, kendini ifade etme, yaratıcılık ve problem çözme gibi becerileri desteklediği görülmüştür (Çilli, 2021). FİZPEP uygulamasında yer verilen FA'nın öğrencilerin değerlendirmelerine göre sıralandığında sosyal duygusal iyi oluş, motivasyon ve öz yeterliklerine olumlu etkisi olduğu görüşü bulunmuştur. FA'nın istasyonlarda eşit zaman aralıklarında yapılması ve küçük gruplar halinde çalışılması durumuna bakıldığında birlikte hareket ederek yapılan ve istasyonlarda farklı içeriklerin oluşturulduğu bu programda öğrencilerin kendilerini ifade etmede sosyal ilişkilerde ve duygusal açıdan iyi olmada programın etkili olduğu düşünülmektedir.

Sonuçlar 3 bölümden oluşan açık uçlu soru formu genelinde değerlendirildiğinde ilk bölümde özel yetenekliler için hazırlanan FİZPEP'in genelinde en çok olumlu görüş öz yeterliklerine etkisi %90, ikinci bölümde yer alan fiziksel aktivite etkinlikleri kısmında ise dikkat, hız ve reaksiyon etkinlikleri %96 şeklinde bulunmuştur. FA yapmanın ise en fazla sosyal duygusal iyi oluşlarına etkisi olduğunu bu oranın da %89 olduğu görülmüştür. Genel olarak programın genelinde özel yetenekli öğrenciler tarafından olumlu değerlendirildiği görülmüştür.

Öneriler:

- Tipik gelişim gösteren öğrencilerle de aynı araştırma yapılarak gruplar karşılaştırılabilir.
- Zihinsel yetersizliği olan bireylerde bilişsel, duyuşsal, sosyal gelişim alanlarında planlanan çalışmaların özel yeteneklilerin gelişim alanları da dikkate alınarak disiplinler arası planlama yapılabilir.
- Özel yeteneklilerin tipik gelişim gösteren akranlarından farklılaştığı noktalar arasında yüksek zihinsel ve bedensel enerji olduğu düşünüldüğünde özel bir fiziksel eğitim ve spor desteği verilmesi yararlı olabilir.
- Özel yetenekliler eğitim programlarında fiziksel aktivite destekli içerikler oluşturulabilir.
- BİLSEM'deki diğer özel yetenek alanları olan resim ve müzik alan öğrencileriyle de çalışma yapılabilir.
- BİLSEM'deki diğer yaş grubundaki öğrenciler de çalışma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Ayyıldız, E., & Sunay, H. (2021). Bireylerin fiziksel aktiviteye katılım durumlarına göre mutluluk ve duygusal düzenlemede öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Spormetre The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 19(4), 230-240. DOI: 10.33689/spormetre.963168.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. DOI: 10.31592/aeusbed.598299.
- Can, S., Gündüz, N., Arslan, E., Ersöz, G., Kilit, B., & Biernat, E. (2016). Multi s. *International Journal Of Occupationa lMedecine And Health*, 29(6), 937-945.
- Canadian Physical Activity Guidelines (2017). *Canadian society for exercise physiology*.
- Creswell, J. W., & Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory Into Practice*, 39(3), 124-130.
- Çetin, M., Demir, C.G., & İlhan, E.L. (2020). Bilim ve sanat merkezi eğitim programına beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dâhil edilmesine yönelik ebeveyn görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 365-386. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/gbesbd/issue/57046/774917>.
- Çitil, M. (2020). Özel Yeteneklilerin Eğitiminde Cahilliklerimiz. *Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim YA DA Eğitim Dergisi*, (3).
- Çilli, E. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin hareket eğitimi ve oyuna yönelik görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Davis, G.A., & Rimm, S.B. (2004). *Education of the gifted and talented*. Boston: Allyn and Bacon.
- Derer, A. (2018). *Ötizmli çocuklarda fiziksel aktivite motor yeterlik ve sosyal beceri düzeninin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Pamukkale üniversitesi. Denizli.
- Duran, S., & Barlas, G.Ü. (2016). Effectiveness of psychoeducation intervention on subjective wellbeing and self compassion of individuals with mental disabilities. *International Journal of Research in Medical Sciences*, 4(1), 181-188. DOI: 10.18203/2320-6012.ijrms20160028.
- Farris, J.W., Taylor, L., Williamson, M., & Robinson, C. (2011). A 12-week Interdisciplinary Intervention program for children who are obese. *Cardiopulmonary Physical Therapy Journal*, 22(4), 12-20. DOI: 10.1097/01823246-201122040-00003.
- Ford, D.M. (2011). *An action research inquiry into the relationship among aerobic activities, memory, and stress with students identified as gifted*. media education, University of Missouri. Doctor of Philosophy in Education .
- Given, L. (2021). *Nitel araştırmanın doğası* (A. Bakla & İ Çakır, Çev.). 100 Soruda Nitel Araştırma (pp. 2-3). Ankara.
- Global Recommendations On Physical Activity For Health (2010). World Health Organization. WHO Press.
- Karaburçak, S. (2021). Özel(üstün) yetenekli üniversite öğrencilerinin egzersiz yapma durumlarıyla fiziksel benlik algılarının incelenmesi. *Nigde University Journal of Physical Education & Sport Sciences/Nigde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(1).
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Lutostanski, S. (2018). Sports that work for gifted children. *National Association for Gifted Children*.
- Makama, J.A., Bisji, J.S., Umar, J., Ogbale, A.J., Banje, Y.M., Takyum, C., Gideon, M.L., & Raymond, P. (2019). The effectiveness of psychoeducation on psychological wellbeing of adolescents in Jos South LGA of Plateau State. *J Psychol Clin Psychiatry*, 10(5), 197-201. DOI:10.15406/jpcpy.2019.10.00653.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An Expanded Sourcebook*. Sage

Milli Eğitim Bakanlığı (2012). *Biçimine göre sorular*. Ankara:MEB yayınları.

Milli Eğitim Bakanlığı (2019). *Özel yetenekli öğrencim var*. Ankara:MEB yayınları.

Milli Eğitim Bakanlığı (2022). *Bilim ve sanat merkezleri yönergesi*. Ankara:2747 sayılı Tebliğler Dergisi.

Morris, L.R., & Schulz, L. (1989). *Creative play activities for children with disabilities: a resource book for teachers and parents*. Human Kinetics, PO Box 5076, Champaign, IL 61825-5076; toll-free. Corpus ID: 140829889.

Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.

Papadopoulos, D. (2021). Parenting the exceptional social-emotional needs of gifted and talented children: What do we know?. *Children*, 8(11), 953.

Silverman, L.K. (1993). *Counseling families*. L. K. Silverman (Ed.). *Counseling the Gifted and Talented* . 151-178. Denver, CO: Love.

Soykunt, N. (2015). *8. sınıf müzik dersi kapsamında uygulanan psiko- motor beceri geliştirici etkinlikler ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü. Doğu Akdeniz Üniversitesi. Kuzey Kıbrıs.

Tortop, Y., & Ocak, Y. (2010). Sınıf öğretmenlerinin eğitsel oyun uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 14-22.

T.C. Sağlık Bakanlığı (2014). *Türkiye fiziksel aktivite rehberi* . Kuban Matbaacılık Yayıncılık. Ankara.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A., Esentürk, O., Tekkurşun Demir, G., & İlhan, E. K. (2017). Metaphoric perception of gifted students about physical education course and physical education teachers. *Journal of Education and Learning*, 6(2).

Yılmaz, A., & Güven, Ö. (2015). Üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi dersi ve beden eğitimi öğretmeni kavramlarına yönelik algılarının çizme yazma tekniği ile incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 55-77.

Yarar, F., Aslan, Telci, E., & Şekeröz, S.(2021).Üniversite öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyinin akademik öz-yeterlik, anksiyete ve stres üzerine etkisinin incelenmesi. *Pam Tıp Derg*, 14, 548-554. DOI: 10.31362/patd.792747.